

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag

N:r 16 (383)

Fredagen den 19 april 1895.

8:de årg.

Prenumerationspris pr år:	Byrå:	Redaktör och utgivare:	Utgifningstid:	Annonspris:
Idun essam kr. 5:—	Klara Södra Kyrkog. 16, 1 tr.	FRITHIOF HELLBERG.	hvarje helgfri fredag.	35 öre pr nonpareillerad.
Iduns Modet., fjortondagsuppl. > 5:—	Allm. telef. 6147.	Träffas säkrast kl. 2—3.	Lösnummerpris 15 öre	För »Platssökande» o. »Lediga platser»
Iduns Modetidn., månadsuppl. > 3:—	Prenumeration sker å alla post-	Redaktionssekr.: J. Nordling.	(lösn.r endast för kompletteringar.)	25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv.
Barngarderoben > 3:—	anstalter i riket.			Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.

Ebba Ramsay.

ett lif af uppoffrande, oafåtlig verksamhet för de små, de förbisedda i denna värld, gör den kvinna, hvars bild här möter oss, väl värd en plats icke blott i Iduns spalter, utan, hvad mer är, i mångt hjärta, hvars bördor hon med kärlekens bärkraft lättat och hvars bekymmer hon delat under en lång följd af år. Hennes verksamhet har varit så vidtomfattande och mångsidig, att det begränsade utrymmet för denna lilla uppsats endast medgifver ett fragmentariskt omnämnande af densamma.

Ebba Gustafva Karström, äldsta och, efter några år, enda dottern af tulldistriktchefen V. Karström och hans maka, Karolina Almqvist, föddes i Stockholm den 1 oktober 1828 och tillbragte en glad och lycklig barndom i föräldrahemmet, där en omsorgsfull uppfostran och allvarliga studier tidigt utvecklade hennes rika anlag. Såsom helt ung blef hon lärarinna för en klass af mindre barn i Sveriges första söndagsskola, öppnad i hufvudstaden af fröken Betty Ehrenborg (seder-

mera friherrinnan Posse). Nästan samtidigt begyntes ock hennes skriftställareverksamhet genom översättningar af goda arbeten från tyska, franska och engelska författare, bland hvilka särskildt må nämnas A. L. O. Es många värdefulla ungdomsskrifter. Hennes sinne hade tidigt fått en allvarlig riktning, dels i farfaderns hem, en afkomling af den fromme kyrkoherden Erik Tollstadius, dels genom inflytande af kristliga vänner, bland andra den kända författarinnan Mathilda Foy. Framför *nöjet* älskade den unga Ebba redan då *arbetet*, särskildt det arbete, som kunde bidraga till själslyftning och lindrande af nöd, vare sig andlig eller lekamlig.

År 1847 flyttade hon med föräldrarne till Göteborg och började snart den första söndagsskola på platsen samt deltog med lust och lif i flere föreningar med filantropiskt syfte. Efter några år bjöds hon af goda vänner på en resa till England och Skotland och rönt därunder ett mäktigt inflytande af de där pågående andliga

Osynlig är den handen, som världen gjort:
Så verkar i det dolda allt godt och stort;

Och när du stilla sysslar vid gömda härden,
Då är det kanske du, som behärskar världen.

F. Holmgren.

rörelserna och dess ledande män, såsom bröderna *Bonar*, *Georg Müller*, *Alexander Duff*, m. fl. Med vidgad blick och nya impulser till fortsatt arbete i människokärelekens tjänst, återvände hon efter flere månaders bortavaro till hemlandet och lyckades äfven i svensk jord omsätta åtskilligt af hvad hon sett och lärt därute.

År 1856 ingick hon äktenskap med kaptenen i kungl. ingenjörkåren, *Carl M. Ramsay*, utan att för de nya plikterna lämna sin förutvarande verksamhet inom söndagsskolan och fattigvården.

År 1860 flyttade familjen till Jönköping, där kapten Ramsay var en af dem, som byggde järnvägen mellan nämnda stad och Falköping.

Äfven inom det nya samhället intog fru Ramsay snart en bemärkt plats, där nya arbetsfält öppnade sig för hennes verksamhet. Sälunda grundades på initiativ af henne skyddsföreningens småbarnsskola, som öppnades 1862 och ännu fortgår, och det med den framgång, att den sedan flere år tillbaka har sin lokal i eget hus.

År 1864 drabbades fru Ramsay af ett hårdt slag genom sin ännu ej 40-åriges makes död. För många skulle ett sådant slag hafva verkat förlamande för lifvet, men för henne tycktes det i stället blifva en sporre till ett än mera omfattande arbete. Så länge mänsklig nöd från alla sidor i mångfaldig form stirrade emot henne, kände hon att lifvet ännu ställde stora kraf på henne, hvilka hon ej finge undandraga sig, om det skulle kunna sägas om henne, hvad som en gång sades om kvinnan i evangelium med den brutna alabasterflaskan: »Hvad hon kunde, det gjorde hon».

Föräldrahemmet i Göteborg stod ännu öppet för änkan med de fyra faderlösa, och dit flyttade hon åter 1865. Härigenom underlättades och betydligt en verksamhet utöfver det egna hemmets. För den, som tidigt lärt att taga vara på tiden, är den ett kapital, som räcker till för otroligt mycket, medan den däremot för andra icke synes räcka till för något. Att fru Ramsay förstått att draga ränta af det dyrbara kapitalet framgår af hennes mångsidiga lifsarbete.

Sälunda hade hon, fastän egna uppväxande barn dagligen togo hennes omsorger i anspråk, ännu tid för de många värnlösa små i Göteborg, som i henne funno en trogen vän och förespråkarinna. Härom skrifver hon själf i några anteckningar om sitt förflutna lif: »Ur söndagsskolan, börjad 1847, sprang 1865 tanken på ett hem för sjuka, skrofulösa och vanföra barn fram, och som ytterligare hjälp för dessa en barnförening inom de bättre lottade klasserna. En sådan barnförening bildades i Göteborg 1867 och fortlever ännu samt har fått rätt många afläggare i andra delar af landet. I *andra*, ja, snart i *tredje* led verka små Göteborgsbarn i denna förening för fattiga barns uppfostran, hvilka väljas bland de sjuka, vanföra och skrofulösa små».

I sammanhang härmed uppstod 1869 tanken på behovet och vikten af sommarkolonier. De bleka, aftärda barnen i sön-

dagsskolan väckte modershjertats varma deltagande och fru Ramsay stannade äfven här inför den fråga, som blifvit driffjädern till så många af hennes handlingar: Hvad kan jag göra häråt? Under medverkan af några vänner lyckades det henne ock att våren 1870 få till stånd den första sommarkolonien för 20 skrofulösa barn, som under tre månaders vistelse på en ö i skärgården fingo hämta nya lifskrafter för kommande vinterdagar.

Det eländiga tillståndet i månet fattigt hem, där mannen hängaf sig åt drycken och hustrun åt en försoffande liknöjdhet, väckte hos den nitiska husbesökarinnan begäret att ingripa också på detta område. Själff skrifver fru Ramsay härom: »I Stockholm hade fru v. Kock och fröken Mathilda Foy ordnat s. k. *modernöten*, hvilka jag, sedan jag äfven varit med om sådana i England, sökte införa i Göteborg. Staden indelades i vissa distrikter, med ett möte för mödrar i hvarje, hvartill hvarje behöfvande moder fick anteckna sig. Lokalerna voro folkskolehusen, där ljus och värme erhöles mot en ringa afgift. Fyra damer förestodo mötena och besökte i hemmen de fattiga kvinnorna. Dessa arbetade vid mötena åt sig själfva, öfvades att lappa familjens kläder, hvartill de erhöles lappar och yllegarn gratis. Däremot fingo de mot små afbetalningar i veckan köpa väf eller garn till hvad som skulle göras nytt. Inga allmosor gäfvos, inga kaffekoppar lockade, endast en kopp varm mjölk med bröd utdelades, och än i dag förestås dessa möten med samma glädje af barnen till de mödrar, som först började dem. Och alltfort samlas under vintermånaderna fattiga mödrar, som genom dessa möten förse sina familjer med en hel del nyttiga klädespersedlar, hvilka tillverkats för de hopsparade småslantarne. Då hvarje möte börjar eller slutar med bibelläsning och goda böcker dessutom föreläses under arbetet, är nyttan icke endast den materiela. Samtidigt inrättades för obemedlade fruntimmer af de högre klasserna en s. k. *Biskupa*, där deras arbeten inlämnas och försäljas, mot afdrag af en obetydlig procent, och äfven denna inrättning har haft att glädja sig åt en framgångsrik fortvaro.»

Om uppkomsten af det kända sjukhemmet vid *Vilhelmsro* i Småland berättar fru Ramsay följande:

»Då småbarnsskolan i Jönköping 1872 inflyttade i egen lokal och jag inbjudits att vara närvarande därvid, såg jag ett stycke utanför staden en hage med nedhuggen skog, ett halffärdigt och ett fallfärdigt hus på ena sidan om en nyplanterad, stel liten täppa och en nyss uppodlad hafreåker, omgifven af sandhögar. Stället hade emellertid en förtjusande belägenhet vid Vetterns strand, och jag fick ett djupt intryck af, att ett hem för sjuka barn där borde med fördel kunna anläggas samt att stället äfven kunde lämpa sig till hem åt mig och mina egna barn. Kort därefter inköptes det också af min far, och då han 1874 afled, flyttade familjen till den nyköpta gården.»

Men att det icke var den nya ägarinnans

mening att här slå sig till ro och njuta af ett behagligt *dolce far niente* visade sig snart. Hoppet att kunna göra något för de sjuka, fattiga barnen hade allt mera rotfäst sig hos henne, och sedan hon fullbordat det halffärdiga huset, reparerat det andra och fått det egna hemmet ordnad, intogos redan i juli 1874 sex små sjuka, vanföra gossar på *Vilhelms Minne*, som det nya sjukhemmet kallades efter distriktschefen Karström. Fru Ramsay skrifver: »Sex små flickor intogos kort därpå och efterhand allt flere barn, så att hemmet 1875 inneslöt tjugusådana små hjälplösa varelser. Hade ej till följd af familjereationer nya hjälpkällor i England öppnats för barnhemmet, skulle detta sannolikt aldrig vunnit en sådan utveckling. Barn kommo i mängd och ett nytt hem, kalladt *Hoppet*, måste öppnas för att kunna inrymma dem alla. Att kommunerna och enskilda delvis bidrogo till sjuklingarnes underhåll, faller af sig själf, men då inga offentliga insamlingar genom bazarer eller upprop i tidningar förekommit, måste det anses som ett synnerligt bevis på Guds faderliga omvårdnad om de små, att icke mindre än 200 af dessa — och därtill de mest beklagansvärda, som kunnat påträffas — i årtal åtnjutit vård och fostran i dessa hem. Hvilka lidanden och svårigheter, som varit förenade härmed, vet endast *han*, under hvars mäktiga hägn arbetet kunnat fortgå. Den ensamma kvinnan har genom försakelsens, öfvertygelsens och sanningens makt vunnit vänner och hjälpare, som troget understödt henne i arbetet. Hon ville dock icke behålla glädjen däröfver för sig själf och ej binda barnens framtid vid sitt lif. En telning planterades på Stockholms slott, den växte till ett stort träd, under hvars grenar *Eugeniahemmet* nu blomstrar, och icke blott detta hem, utan åtskilliga andra skolor, vårdanstalter och arbetshem för idioter, lytta och vanföra barn.» —

Under en längre vistelse i utlandet fick fru Ramsay tillfälle att på nära håll iakttaga hvad som i La force, i södra Frankrike, utträttats för *epileptiska barn, behäftade med idioti*. Härigenom riktades tanken på en klass af barn, som dittills varit helt och hållet försummad i vårt land. Dock måste denna tanke hvilat till våren 1889, då ett hem äfven för dessa arma barn, de olyckligaste af alla, öppnades på Vilhelmsro.

Snart visade det sig dock att antalet af dessa barn var stort öfver hela landet och att Vilhelmsro blott kunde emottaga en ringa bråkdel af dem. Deras nitiska förespråkarinna gjorde därför allt hvad i hennes förmåga stod för att väcka ett allmänare deltagande för dem. Den tändande gnistan föll i månet hjärta, och i hufvudstaden bildades 1890, med prins Karl i spetsen, en förening, som på egendomen Mariehäll vid Sundbyberg öppnat ett hem för 25 epileptiska idioter.

I Göteborg bildades äfven ett sällskap med samma syfte, hvars styrelse som gäfvat af trenne därvarande vänner emottagit det redan ordnade hemmet för epileptiska idioter vid Vilhelmsro. En särskild liten ut-

grening af detta, för döfstumma och blinda epileptiska idioter, är hvad fru Ramsay ytterligare lyckats få till stånd.

Under studieresor i skilda länder och längre eller kortare hvilotider från det trägna arbetet i hemlandet har fru Ramsay ock upptagit åtskilligt, som hon själf kallar »arbetet vid vägkanten». Sålunda väcktes, under uppehållen i de stora europeiska sjöstäderna, hennes uppmärksamhet på de faror och frestelser, för hvilka sjömännen där voro utsatta, och så började hon lifligt intressera sig för läsrum och kyrkor för skandinaviska sjömän i utländska hamnar samt utdelande af bokpåsar till afgående skepp, äfvensom för utdelande af biblar på de förnämsta moderna språk på alla hotell och samt i väntsalarna på järnvägsstationer så väl i hem- som utlandet.

Blomstermissionen, Unga Kvinnors förening, jämte åtskilligt annat arbete för den inre och yttre missionen, upptogs af den energiska kvinnan. Särskildt vann *nykterhetsarbetet* i henne en nitisk och trogen deltagarinna. Nykterhetsmöten ordnades och nykterhetsvärdshus öppnades, jämte läsrum för unga arbetare, allt för att hindra deras besök på krogen.

Vi sade härofvan, att fru Ramsay förstätt att taga vara på tiden, och säkert har mer än en af våra läsarinor häpnat öfver den mångfald af arbeten, hvaråt hon ägnat sig. Härtill måste vi lägga ännu ett: Under detta myckna praktiska sysslande har hon under årens lopp utvecklat en ganska vidsträckt litterär verksamhet, dels genom en mängd öfversättningar, dels genom originaluppsatser i olika ämnen i tidningar, tidskrifter och kalendrar. Äfven Idun har icke sällan haft att glädja sig åt bidrag från hennes flitiga penna.

Dessa spridda drag ur ett så rikt lif äro ingalunda ägnade att gifva en fullständig bild af fru Ebba Ramsay, men kunna de i någon mån väcka deltagande för arbetet bland de sjuka och vanlottade barnen, och kunna de framför allt mana svenska kvinnor att taga vara på tiden och att hvar i sin stad göra hvad de kunna för lindrande af nöden i världen, så ha de ej blifvit upptecknade förgäfvets.

L. S.

Kvinnan

och

lifförsäkringsidén.

Lifförsäkring bland kvinnor är en hittills allt för obeaktad fråga. Längre var jag en nästan afsvuren fiende till all slags försäkring — och då min man omtalade, att han ämnade lifförsäkra sig, blef jag — om just icke ond — så något ditåt. Han uppsköt försäkringen, men bragte den efter en tid åter på tal. Denna gång hade han ett försäkringsombud med sig, hvilket med öfvertygande vältalighet tog mig ur min villfarelse. Både min man och jag sökte försäkring. Min mans ansökan afslogs, min antogs. Denna omständighet kom mig att ännu mer tänka på betydelsen af lifförsäkring äfven bland oss fruntimmer.

Vi må vara i hvilken ställning som helst, så hafva vi plikter gent emot våra efterlef-

vande, och i hvarje fall borde vi uppskatta vårt lif och vår lifsgärning så högt, att några tusen kronor endast vore i det allmännyttigas tjänst ett ringa vederlag för hvad vi bort och velat uträtta. Särskildt i våra, det själfständiga kvinnliga arbetets dagar, finnas många, för hvilka lifförsäkring borde framstå såsom en oafvislig plikt.

En hustru med eller utan barn lämnar väl i de flesta fall ett sådant tomrum efter sig, som icke med penningar kan ersättas, men med gifvas måste, att en större eller mindre penningesumma icke gör tomrummet större, men icke heller gör aktningen och hågkomsten för den afidna mindre. Om penningesumman också icke behöfs direkt, så kan den aldrig blifva till skada. Lifförsäkringen bör vara en kär plikt för en god och omtänksam maka och husmoder. Än bereder hon åt sina barn ett välbehöfligt mödernearf, än åt fattiga släktingar eller trogna tjänare ett välkommet litet kapital, än blir hon i tillfälle att genom sin försäkringssumma donera medel till något allmännyttigt ändamål.

Ett ogift fruntimmer med eller utan verkningfält är väl oftast någons stöd och har helt visst i ekonomiskt afseende någon förbindelse mot föräldrar, syskon eller släktingar. Har hon icke för tillfället att stödja och hjälpa någon, kan hon få det — och hennes för tidiga bortgång kan komma att menligt inverka på andras existens. En dotter, på hvilken föräldrarna kostat stora summor i uppfostran, tar i en förtidig graf en god del af föräldrarnes förmögenhet fruktlöst med sig i grafven. En annan ung kvinna har exempelvis för studier varit nödsakad att låna penningar. Får hon lefva, kan hon utan tvifvel återbetala lånet; men skulle hon dö i förtid, går hon bort med den känslan af att icke hafva kunnat »göra rätt för sig». För alla dessa kvinnor, är lifförsäkring det enda, som kan bereda den saknade ekonomiska tryggheten.

En särskild kategori kvinnor utgöras af blifvande arftagerskor, som gifva sig med män utan förmögenhet. En sådan kvinna bör ovilkorligen taga försäkring på sitt lif för det fall, som man ju i verkligheten ej sällan ser, att hon skulle dö barnlös före sina föräldrar, i hvilket fall hon ju icke skulle lämna någonting efter sig åt sin man.

Många af mina ärade systrar torde invända: jag har icke större inkomst än hvad jag nått och jämt behöfver, kan icke undvara det, som lifförsäkringspremierna slukar. Märk då, att lifförsäkringspremierna aldrig kan bli bortkastade penningar, om I tagen försäkring i ett solidt bolag, och att sparsamheten är en dygd, som vi framför allt borde lägga oss vinning om, men att sparsamheten i allmänhet uteblir, om den icke af yttre omständigheter mer eller mindre kraftigt framtvingas. Andra torde tänka: jag har nog, och mina efterlevande hafva nog. Detta kan vara rätt i dag, detta år, men hvem vet, hvad framtiden bär i sitt sköte — och under alla omständigheter är det att sätta för litet värde på sitt lif och sin verksamhet att icke uppskatta dem i något slags penningevärde. Ännu andra torde tänka: jag vill ej spara, endast åt andra, jag vill själf njuta frukterna af min sparsamhet. För dem, som så tänka, finnes ett särskildt lämpadt försäkringssätt, »blandad lif- och kapitalförsäkring», där kapitalet utbetalas vid viss bestämd ålder till den försäkrade själf eller, om hon dessförinnan skulle affida, till hennes efterlevande.

Mången torde invända: det är ju mycket klokare att insätta sina besparingar på banken, så har jag att förfoga öfver dem, när jag behagar. Denna sparsamhet är ju berömvärd i och för sig, men fyller dock icke lifförsäkringens ändamål. Och hur ofta blir denna sparsamhet af, och hvem garanterar oss att vi få lefva i de några och tjugu år, som åtgå för att genom årliga insättningar i sparbank bilda det kapital, som genom en enda årspremiere erläggande är färdigbildadt i en lifförsäkringsanstalt? För öfrigt — hvilken skön och den ädla kvinnan värdig tanke ligger icke däri att göra något äfven för efterlevande. Vi hafva namn om oss att vara uppoffrande, vi böra då äfven vara det för de efterlevande.

I, unga damer, som hafven en sysselsättning, försummen icke att sörja för er ålderdom och edra efterlevande, om I skullen dö för tidigt.

Jag läste för en tid sedan i en aktad landsortstidning en berättelse, hvars riktighet sedan har bekräftats:

En äldre framstående ämbetsman hade förlovat sig. Hans vänner, som kommo för att gratulera honom, frågade: hvad har kunnat förmå dig, käre bror, att förlovva dig på gamla dagar? »Jo, sen I» — blef svaret — »jag har träffat på en omtänksam kvinna, sådan som hvarje hustru bör vara.» Hvarmed har hon då lagt i dagen sin stora omtänksamhet, frågade man. »Kunnen I tänka er, fastän hon bara är 30 år, har hon tagit en blandad lif- och kapitalförsäkring. Den som är omtänksam i detta fall, är det helt visst i andra, och en sådan hustru har jag länge förgäfvets sökt efter.»

Jag delar denne mans åsikt och råder en hvar, som möjligen kan, att lifförsäkra sig.

»Ni har rätt,» invänder någon af mina läsarinor, »men i hvilket bolag skall jag försäkra mig?»

I ett allmänt aktadt och solidt bolag, svarar jag, och jag vill tillägga: I allmänhet torde med få undantag våra svenska bolag åtnjuta en välförtjänt aktning och vara kända för soliditet och tillmötesgående. Skandia är sålunda ett synnerligen godt bolag; likaledes Thule, hvilket var det första svenska bolag, som bestämde att de försäkrade skulle erhålla andel i bolagets vinst. I detta bolag få aktieegarne endast en jämförelsevis ringa utdelning, medan de försäkrade exempelvis för år 1894 fingo i vinst nära nio gånger så mycket som aktieägarna. Thule var ock, om jag ej missminner mig, det första af våra bolag, som vände sig i och för läkareundersökning af kvinnor till vår första kvinnliga läkare, doktor Karolina Widerström, hvilket ju för Iduns läsarinor kan vara af intresse att veta.

L—a S.

En vårdöm.

Skiss af Elisabeth Kuylenstierna.

Andtligen var den afskyvärdt långa vintern öfver.

Varma, dansande solstrålar ilade brådslande och smekande längs de stora stenhusen och smälte kvarglömd is och snö.

Det droppade ur takrännorna, det porlade i rännstenarna, och på de våtglänsande trottoarerna gingo glada människor med värkänslor i kroppen.

dast »linnerummets» drottning, som räknar ut sin dagliga tvätt.

Kära läsarinna, du hvilkens välförsedda linneskåp hittills utgjort din högsta stolthet, må du intill din sista stund förskonas från smäleken att, som nu lilla fru Tora, ställas ansikte mot ansikte med en modern storstadsrestaurants duktygsförråd. Sedan vi lyckligt kryssat oss fram mellan de stappar af neddragna serveter och dukar, som förbrukats under det sista dygnet — 1,500 serveter, för att nu bara nämna en artikel, »dragas ned» pr dag — och hvilka just väntade karlarne från tvättinrättningen, började en generalmönstring i linneskåpen, från hvilken jag endast erinrar mig fabelaktiga siffertal, som surrade kring mina öron, i förbindelse med allehanda textila termer, såsom: silverskynten, kökshanddukar, glashanddukar, handserveter, bredserveter, köksförkläden, kyparförkläden o. s. v. i oändlighet.

Hufvudyd, tillintetgjord, tumlar jag tillbaka öfver tröskeln, och fru Tora följer mig, stum som en fisk.

* * *

Ah!

Så stå vi då äntligen åter häruppe — på »Guds gröna jord», höll jag på att säga — men egentligen var det i den mattbelagda, eleganta vestibulen utanför Operakällarens matsal.

Vi draga djupt efter andan, våra blickar mötas och vi förnimma en lätt skälfning i knäveckan.

»Vet ni, hvad vi nu först af allt behöfva?» frågar jag till sist, när jag hämtat mig tillräckligt för att finna ord.

»Nej,» säger fru Tora matt.

»Följ mig.»

Jag lägger hennes arm under min. Vid ett af de väldiga spegelglasfönstren inne i den slottlika matsalen finna vi genast plats; klockan är ännu endast tu — just lagom tid för en liten lunch.

Där utanför breder sig den sköna Mälardrottningens skönaste panorama, strömmen sjuder och skummar, solstänket dansar och gnistrar, måsarne — alltfjämt lika omätliga — kretsas ännu öfver sitt dagslångt dukade bord.

Hur skulle man kunna undgå att komma i stämning! Och skulle den ytterligare kunna krönas af något i världen, så må det väl vara af den *filet à la terrasse*, som inom kort doftar på vårt silfverfat och med sin smältande kronärtskocksbotten och fint syrliga *sauce bearnaise* till och med aflockar fru Toras läckergom en liten belåten smackning.

En half *Ayala* från vår vän lagermästaren »i djupa källarhvalfvet» låter i rätta ögonblicket sin kork festligt smälla. Och, gripna af samma tanke, höja vi på en gång våra glas, och med en sprödt ton klinga de tillsammans:

»Operakällarens skål!»

»Underjordens skål!»

Det glaset tömma vi i botten.

Zigenare.

*När höstkväll skymmer, i skogens snår
en hemlös skara sitt läger slår,
och eld, som blänker,
reflexer stänker
i svart och knollrigt zigenarhår.*

*Ur vagnens bylten mot lågans sken
sig dristigt sträcka små späda ben:
det bruna skinnet
i blotta linnet
sig tumlar snart öfver mossklädd sten.*

*Och mörka flickor med sorglös min,
och fula häxor med listigt grin
i brokig klunga
kring elden sjunga
en sång om sol och tokayervin.*

*När Janko, född på bulgarisk slätt,
med stråken smeker fiolen lätt,
de andra tystna
och endast lyssna
med hand kring staf eller amulett.*

*Den mörka skogens melankoli,
den vind, som tumlar på heden fri,
och blodets susning
ge färg och tjusning
åt Jankos grande melodi.*

*Ett eko svarar; i vindens spår
dess trollska tonfall till lägret når.
Och ögon brinna
hos man och kvinna,
ty längtans fågel på spaning går.*

*Fast Janko stråken ej längre rör,
ej melodien i fjärran dör:
där klippor stupa
i dälder djupa,
hon klingar ut lik en mäktig kör.*

*Och hemlös skara i sliten dräkt
förnimmer sången, som brusar käckt
och hälsning sänder
från sagoländer,
dit foten sträfvat, men aldrig räckt.*

*Så har det sjungit i tusen år...
Zigenar'n lyssnar och går och går
med trolldomstecken
i mantelveckan,
men fjärran målet han aldrig når.
Ernst Högman.*

Ur notisboken.

Hygieniska råd för skolbarn. Läkarna vid några af hufvudstadens högre flickskolor, nämligen vid Normalskolan för flickor E. Sederholm, vid Atheneum M. Sondén och vid Södermalms högre läroanstalt för flickor F. W. Warfvinge, ha för vägnande af möjligast bästa resultat i afseende å barnens andliga och lekamliga uppfostran förenat sig om ett gemensamt principuttalande rörande de grundläggande hufvudpunkterna för det inbördes samarbetet mellan skolan och hemmet. Enligt hrr läkares mening bör noga tillses, att barnen gå tidigt till sängs — kl. 8, senast kl. 10, allt efter deras ålder —; att de ej försumma morgonmålet — omväxlande gröt, välling, mjölk eller chokolad (kocht med mjölk) — äfvensom att de till den andra frukosten och middagen få lämplig och närande föda i tillräcklig mängd; att de badas eller tvättas (med tvål) öfver hela kroppen en gång i hvarje vecka; att de vistas ute en stund efter middagsmålet och först därefter börja läxläsningen, hvilken må slutas något före sängdags; att de vid läsning, skrifning och räkning sitta så raka som möjligt och ha tillgång till god och tillräcklig belysning, samt att de ej hålla ögonen för nära boken eller papperet; att de under fritiderna sysselsätta sig med lekar och lämpliga idrottsöfningar samt icke för mycket med nöjesläsning, och att de få använda rymliga och tillräckligt varma kläder, som ingenstädes öfva tryck.

Det vore önskligt, att dessa regler vunne det beaktande, som de så väl förtjäna. Huru enkla och själfklara de i sig själfva än tyckas vara, är det dock en dagligen upprepad erfarenhet att de ytterst ofta icke eller ock blott ofullständigt följas.

*

Redaktrisen af Iduns vegetarianska normalmatsedlar, under sitt märke L. D. väl känd för våra läsarinor, alias fru *Leontine Deutgen*, har i dagarne å Djursholm invid Stockholm öppnat ett »diethem». Fru D. är äfven i vida kretsar bekant genom anordnandet af flere »vegetariska middagar», till hvilka allmänheten haft tillträde och där hon dokumenterat sig såsom ovanligt skicklig i tillredandet af vegetabiliska födoämnen, hvilka i många fall under hennes konstförfarna händer bli sannskyldiga läckerheter.

Fru Deutgen har, efter att själf ha genomgått en mycket svår sjukdom och endast genom strängt iakttagande af vissa dietiska regler blifvit återställd, sedan 14 år tillbaka varit och är verksam för utbredande af kännedom om och tillämpande af den vegetariska dietkuren. Denna kurs välgörande verkningar i synnerhet i en del sjukdomsfall, såsom exempelvis magkatarr och därmed vanligen förenad nervositet och sömnlöshet, äro numera ock af flere läkare erkända.

Hemmet är inrymdt i en för ändamålet uppförd villa, kallad Stenhäll, praktiskt inredd med en komfortabel bostadsvåning och för de eventuella patienterna väl afpassade sofrum, samt dessutom på taket en lanternin, afsedd för »solbad» och hvarifrån man har en förtjusande utsikt öfver nejden, till långt ut på Värtan. I kuren ingå dessutom, där så finnes behöfligt, vattenbehandling och massage; medikament förekomma däremot icke annat än i något speciellt, af hemmets läkare, dr. Kjerner, föreskrifvet fall.

Tills vidare kan fru Deutgen endast emottaga åtta patienter, men tillfälle till en utvidgning af hemmet saknas icke, och möjligen skall en sådan snart nog visa sig af nöden.

*

Idun i utlandet. Två af norra Englands förnämsta tidningar, *Newcastle Daily Chronicle* och *Newcastle Weekly Chronicle* innehålla för den 30 mars ytterst smickrande omnämmanden af Idun, närmast med anledning af den biografi af Elin Ameen, som beledsagade Gerda Grass' porträtt i vårt nummer af den 15 mars.

Teater och musik.

K. operan. En teaterafton af sällsynt intresse bereddades den fulltaliga och utvalda publik, som i tisdags öfvervar uppförandet å k. operan af lbsens mäktiga sagospel »Per Gynt» med biträde af August Lindberg och sällskap. Det omfångsrika diktverket hade rätt väsentligt måst sammandragas och förkortas för att något så när gå in i scenens ram, men detta oaktadt kom dess rika skönhets ypperligt till sin rätt, tack vare det stämningfulla, värdade utförandet, den smakfulla iscensättningen och Griegs beledsagande, färgmättade musik, som på ett charmant sätt exekverades af hofkapellet.

August Lindbergs Per Gynt var alltigenom en prestation, som gör den gedigne konstnären heder; förträffligt betonades de skiftande stämningarna af vekt drömmeri, pojaktigt uppsluppenhet, lättsinnig tyglighet och skrytsam egoism hos denne halfheternas sagoprins, liksom sedermera åt den bittra skepticisismen hos den vinddrifne mannen, som slutligen finner försoning och luttring i den trogna, offervilliga kärlekens famn.

Med mycken förtjänst sekunderades han af flere bland de öfriga rollinnehafvarne. Så gaf *Sigröd Precht* åt mor Åse den rätta färgen redan i första tablans drastiska straffpredikarscen, och den gripande dödsscenen i tredje akten fick ett högst erkännansvärdt utförande. *Hildur Stavenovs* Solvej intog genom vinnande innerlighet; i de sista scenerna remplacerade för sångens skull i denna roll fröken *Lindgrén*, hvilken äfven berömvärdt löste sin uppgift. Fru *Lindberg* som Dovesgubbens dotter förtjänar desslikes ett obetingadt lofordande.

För öfrigt utfördes de många olikartade rollerna nästan utan undantag godt, och de lifliga folkscenerna, trollupptägen i Dovrefjellet, den orientalska baletten vid profetens hof gingo med fart och lust, vittnande om insiktsfull och samvetsgrann regie. In i ganska små detaljer nådde denna omvårdnad om iscensättningen och bidrog

Tandläkare dir Geo. Forssmans
Nya preparat för tandernas vård.
Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandtinktur
Annas & de Hesta apotek, 1 partymakare o. hos
hitt handlande. Partiförskaffning för Sverige hos
Bendix, Josephson & C:o, 11 Regentg.

Så där ungefärligen, utan att just variera sitt tema och oftast med liknelser ur djurriket, fortfor John att småprata, och jag erkänner, att jag fann honom högst intressant och småskrattade, äfven sedan jag icke mera hörde honom, utan satt inbommad i min ensliga soffkupé.

Det var icke utan, att jag likvisst kände mig en smula enkel samt var besvärad af en häftig hjärtklappning, då jag på morgonen återvände till mitt gamla hem, där våra reskoffertar redan stodo uppradade i tamburen och tydde på uppbrott. John höll sig styf och kavat. I händelse han skulle haft de utvaldes rättighet att begagna valspråk, kunde det gamla aktade: »brytas, men icke böjas» passat för honom. Med nedslagna ögon neg Lova för oss. Jag kände mig härunder fullt öfvertygad om, att hon genomskådat motivet för min resa. Trotjänare äro ypperliga tanke-läsare gent emot sitt herrskap.

Och tant? Hon satt redan i full gala vid förmakets divansbord samt sysselsatte sig med »Sofia Albertina». Hennes ögonlock voro tunga och svullna och händerna, i splittrerna halfhandskar, darrade märkbart, då hon nu reste sig upp för att omfamna oss. Kanske drog hon sig till minnes förgångna tider, ty hon höll John länge i sina armar.

Då hon nu hjärtligt gaf oss sin välsignelse, visste jag, äfven om hon kämpat en hård strid, att hon öfvervunnit sig själf och i segern, åtminstone för tillfället, krossat sina principer. Jag visste, att hon åter blifvit huldtt stämd emot oss, ty innan hon hann kasta spetsnäsduken öfver ett föremål, på hvilket säkert heta tårar hade fallit, märkte jag ett fragment af spetsar, förtorkade stjärkar, prasslande stål-

tråd, blekta band och kände som en aning af doften från vissnade rosor.

* * *

Noregård stod i brokig höstskrud då vi anlände. Allt var så tyst, och jag kände mig upprörd. Jag kände mig nästan benägen att älska den döde — nå, lite hvar har kanske benägenhet att älska den man får ärfva. För min del hade jag det åtminstone, då jag sakta, nästan på tå närmade mig bären.

Hur blekt var icke detta ansikte, och hvilket mildt uttryck det låg öfver dessa regelbundna drag. Det föreföll mig, som om jag sett farbror Gabriel framför mig.

»Om du blott velat, Magnus,» hviskade jag gråtande, »så hade jag varit en syster för dig,» och jag kysste hans panna, i det en del af den tillgifvenhet jag hyst för hans far öfverflyttades till detta liflösa stoft.

Tio år ha förgått, sedan han gömdes i den stora familjegravnen, men då vi pryda den sommardagen, saknas där aldrig kransar af ljung- och skogsblommor, och invid den stora granitstenen bedja mina barn för far och son sina oskyldiga böner.

Ja, tio år ha förgått, tio lyckliga år!

»Otroligt men sant.» Under denna rubrik brukar man i tidningar puffa för vissa varor, och jag känner mig manad att också puffa en smula för mina ofullkomligheter. Otroligt men sant, jag har förmått göra John till den lyckligaste äkta man under solen. Åtminstone påstår han det, och som eftergifvenhet är kvinnans förnämsta dygd, så kan det aldrig falla mig in att göra några motsägelser.

John Wollert har alltjämt ett gladt mod

och ett leende för sin förtrollerska. För öfrigt bär han sitt hufvud högt och är en mäktig man i vår bygd samt dessutom sin hustrus och sina barns afgud.

Och tant? Ingenting har kunnat förmå henne att afstå från att inför tjänstepersonalen kalla mig: grefvinnan. I sitt hjärta har hon upptagit John som son, och våra barn har hon omfattat med en mors kärlek och en mormors darskap. Hon har vakat med mig under tandsprickningar och barnsjukdomar, hon har hjälpt mig att inplanta moral, om också icke principer. Dessa har hon troligtvis bestämt sig för att uteslutande inympa på sin namne, som hon just nu håller på att vagga till sömns. Jag kan hålla tusen mot ett, att hon mer än en gång funderat på något högförnämt parti åt henne — någon passande och följaktligen framstående ställning.

Ja, min kära tant, men jag går ännu längre — jag önskar att min dotter, att alla världens döttrar måtte intaga den främsta ställning, som finnes för kvinnan — den att vara öfver allt annat älskad och ärad af sin äkta make!

Slut.

Innehållsförteckning.

Ebba Ramsay; af L. S. (Med porträtt). — Kvinnan och liförsäkringsiden; af L-a S. — En värdröm; skiss af Elisabeth Kuylenstierna. — En visit i underjorden; några interiörer från Sveriges största kök, skisserade för Idun af Johan Nordling. — Zigenare; poem af Ernst Högman. — Ur notisboken. — Teater och musik. — Opplösliga band; novell för Idun af Sylvia. (Forts. o. slnt). — Tidsfördrif.

Sidsfördrif.

Redigeras af Sophie Linge.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Sjutton inkapslade geografiska namn.

Alla veta vi ju, att han i sitt föredrag begagnar sig af konkreta bilder, låt vara att det är ett mod, en annan tid har annan sed, man måste ge honom det vitsordet, att han gör det obesväradt som en tennsoldat. Har inte Berta mesta bestyret för er resa i maj. Lefver den gamla än? Du hade rätt i din aning, posten medförde budskapet. Ange rätta förhållandet, när du vet det. Han sköt henne på en kälke, vägen öfver mon tog dem en timme. Lika godt om än ni ge ringa, det blir välkommet i banko. Kan du se domherr'n där i granen vid din grind.

b-g.

Charader.

1.

Mitt första uti vatten visst får dväljas både först och sist. Uti mitt andra går det an Servera honom se'n. Man kan Dessutom, om ej matmor är Mitt tredje — rädd för allt besvär — Uti mitt hela honom ge En annan form, mer skön att se.

Sibylla.

2.

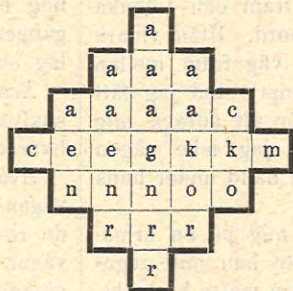
Du om mitt hela mitt första får, Om min beskrifnid du här förstår:

Det gästar blomman på åkerren Och svärmar muntert i solens sken. Mitt hela äfven för öfrigt dansar Och höres muntert härunder spela, Om kring de slingrande gröna kransar, Som flätats hop af en ann' — mitt hela.

Nu till mitt andra som det sig bör, Fastän det rent mig bekymmer gör, Ty intet därom är ju att säga. Ej mycket tycks i vårt språk det väga, Fast det kan höras på långa håll, Än uti dur och än uti moll.

F. M. C.

Diamantgåta.

1) En bokstaf, 2) ett substantiv, 3) ett verb, 4) en stad, 5) ett substantiv, 6) ett verb, 7) en bokstaf.

Carl Å.

Ordförvandlingsgåta.

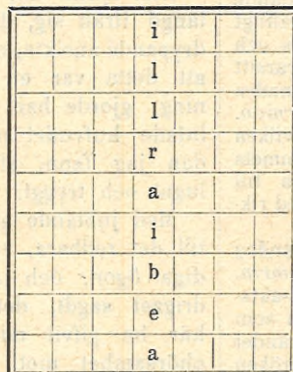
Snål gam = Ibland en egenskap hos herre som hos dam. Inbetalar = Ett kvinnonamn som hörts i hovvets salar. Ur en tevisit = Ja, många unga män de skola dit. Smink är deri = Ett fult som du bör låta bli. Tio fall = Har inte häst, men alltid stall.

Fias landbit = Än far den hit, än far den dit. Linas rast = Hvad man sig kan uti en hast. Bra kanelte = Ett tempels namn jag vill dig ge. Er frisöndag = I mängen park det faller sakta ned i mark. En grön lind = En plats där svenskarne en dag förlorade ett slag. Fri sväng = Ett djur som skaffar sig terräng. Hem tobak = En offergård till olympens värld. En ormbuk = Kan däraf bli en bädd så mjuk. Är mor ful? = Många sådana gifs — i många former det trifs. Köp af Ling! = En stad med nakna fält omkring.

Så lös och läs nu rätt, och du skall finna På hvar sin sida en författarinna.

F. M. C.

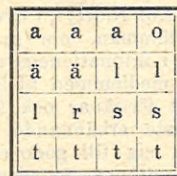
Ifyllningsgåta.

Nio fruntimmersnamn. Begynnelsebokstäfverna bilda namnet på en månad.

Ringa.

Kvadratgåta.

C. C. S.

Lösningar.

Logogriffen: Glasögon; öga, glo, sno, sol, glans, öl, glas, lögn, lag, snö, log, lans, gona, söla, löga, ögla, lösa, ans, gas, lön, nog, noga, Olga Ola, agg, nösa, ö, gal, sög, gös, lo, os, ösa, sal, al.

Ordförvandlingsgåtan: Japanes, ostronskal, hemmansägare, astronomi, Nikodemus, orkester, landsväg, ormbunkarne, fosterland, Vilhelmina, Amsterdäm, lysningspresent, luktarter, irrsken, naturalster. — Johan Olof Wallin bildas af begynnelsebokstäfverna.

Diamantgåtan: L BÄR BÖNOR LÄNSMAN ROMAN RAN N

Circlegåtan: KANON PLÅTTAR TOBAKSRÖK KLASSMYTERI FLOSSAMATTA HANDSKBUTIK STJÄRNFLAGG GLASMÅSTARE YLLEDRÄKT SELINDA MÖSSA

PICOTS TVÄTTPULVER ›Lessive Phenix› { Klorfritt! Praktiskt! Billigt! 25 gulmedaljer } Säljes i 1/4-, 1/2- och 1-kilo-paket med beskrifning å hvarje paket. Representant för Sverige: Carl R. Matton, Stockholm Talrika ombud i landsorten.